

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีบทบัญญัติที่วางรากฐานในการจัดและพัฒนาการศึกษา ได้แก่ การกำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาให้กับประชาชนไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่จัดเก็บค่าใช้จ่าย และจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ

จากเจตนารมณ์ดังกล่าวของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ทำให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มีบทบัญญัติในการวางกรอบและแนวทางเพื่อปฏิรูปการศึกษาในประเด็นหลักดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2546 : 3)

1. เน้นให้การศึกษาแก่ปวงชนทั้งเด็ก เยาวชน คนวัยทำงานและผู้เกษียณงานแล้ว โดยเปลี่ยนรูปแบบการให้การศึกษาให้หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน
2. เพิ่มการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปีเป็น 9 ปี และให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยผู้เรียนไม่เสียค่าธรรมเนียมการศึกษา เพื่อให้สามารถเข้าสู่การอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ได้สะดวกขึ้นและมากขึ้น
3. เน้นให้ทุกองค์กรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันศาสนา สถานประกอบการ ครอบครัวยุคใหม่ ฯลฯ
4. มีระบบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มีมาตรการที่หลากหลายในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ คุณภาพครูอาจารย์ คุณภาพการบริหารจัดการ และคุณภาพด้านเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา
5. ปรับโครงสร้างการบริหารการศึกษา โดยมีองค์คณะบุคคลรวมทั้งผู้แทนประชาชน ร่วมกำหนดนโยบายทางการศึกษา และกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาลงไปที่เขตพื้นที่
6. ปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นที่ผู้เรียน โดยยึดหลักการดังนี้คือ เรียนวิธีเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนแล้วคิดเป็นทำเป็น เรียนแล้วคิดดีทำดี เรียนแล้วอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และเรียนแล้วสามารถไปสู่จุดหมายแห่งชีวิต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดสาระที่เกี่ยวกับเรื่องการศึกษา ในหมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการซึ่งมีสาระที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ คือ มาตรา 6 ลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 7 เป้าหมายกระบวนการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษา ส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมายความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬาภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 8 การจัดการศึกษา เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา สาระของหมวดนี้ครอบคลุมหลัก สาระ และกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างให้แนวทาง การมีส่วนร่วมสรรค์สร้างวิสัยทัศน์ในการสอนทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียนคือ มาตรา 24 กระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหา สาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียนฝึกทักษะ กระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนรู้จริงจากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและ เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 7-10)

ในด้านการอาชีวศึกษานั้น มาตรา 20 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ระบุว่าการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการทั้ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องประกอบกับบทบัญญัติ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ระบุไว้

ในมาตราที่ 32 บัญญัติว่าให้มีคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็น 1 ใน 4 องค์กรหลักในการจัดระเบียบบริหารกระทรวงศึกษาธิการ และกำหนดหน้าที่ไว้ในมาตรา 34 ให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอ นโยบายแผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติการส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชนการสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษา โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2546 : 5)

วันที่ 7 กรกฎาคม พุทธศักราช 2546 กรมอาชีวศึกษาได้ปรับเปลี่ยนเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานับได้ว่าการอาชีวศึกษาของประเทศได้ก้าวเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมขึ้น เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางด้านวิชาชีพในการผลิตและพัฒนากำลังคนสายเทคโนโลยี และสายปฏิบัติการของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นองค์กรที่มุ่งมั่นในการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยรวมสถานศึกษาขึ้นเป็นสถาบันการอาชีวศึกษาให้เป็นศูนย์แห่งความสมานฉันท์ที่จะเกื้อกูลทรัพยากรต่อกันให้เกิดความแข็งแกร่งในทุกสาขาวิชาชีพเพื่อสร้างคุณภาพในการผลิตกำลังคนตั้งแต่ระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความต้องการของตลาดแรงงานและความก้าวหน้าของเทคโนโลยี (พญงศักดิ์ จันทรสุนทร, 2544 : 2)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้เร่งดำเนินการปฏิรูปการอาชีวศึกษาตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตามแนวนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ โดยมุ่งปรับทิศทาง (Re-orientating) ดังนี้คือ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2546 : 7)

1. ให้ความสำคัญความต้องการ (Demand Driven)
2. พัฒนาระบบการอาชีวศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)
3. พัฒนาระบบการอาชีวศึกษาให้เป็นการศึกษาต่อเนื่อง (Lifelong Learning)
4. พัฒนาระบบอาชีวศึกษาให้เป็นระบบเปิด (Open Entry / Open Exit)
5. พัฒนาระบบการเทียบโอนประสบการณ์ (Validation of Experience)
6. สร้างความเชื่อมโยง (Articulation)

ในการบริหารจัดการองค์กรสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพสู่ความเป็นเลิศโดยได้ดำเนินการรวมอาชีวศึกษาจังหวัดหลาย ๆ จังหวัดเข้าด้วยกันและทดลองจัดการบริหารการศึกษาในรูปแบบสถาบันการอาชีวศึกษา โดยยึดหลักการสำคัญในการปฏิรูปการอาชีวศึกษาคือ ความมีเอกภาพ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม คุณภาพและมาตรฐานและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ซึ่งคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ทดลองการดำเนินการในรูปแบบอาชีวศึกษาจังหวัด

จากสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานปฏิรูประบบการเรียนรู้วิชาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ซึ่งประกอบด้วยสถานศึกษาสังกัด คณะกรรมการการอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัด คือ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองบัวลำภู และ จังหวัดหนองคาย นั้นมีข้อจำกัดในการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้วิชาชีพที่แตกต่างกัน เช่น เครื่องมือ, อุปกรณ์ ขบประมาณ บุคลากร สถานประกอบการ เป็นต้น โดยปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว ได้มีผลกระทบต่อการทำงานปฏิรูปการเรียนรู้วิชาชีพที่สถานศึกษาต้องดำเนินงานและเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้การปฏิรูประบบการเรียนรู้วิชาชีพเป็นภารกิจหลัก ดังนั้นสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในทุกด้านต่อการปฏิรูประบบการเรียนรู้วิชาชีพให้บรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย นโยบาย และการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสู่ความเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นศูนย์แห่งความสามัคคีกัน ที่จะเกื้อกูลทรัพยากรต่อกันให้เกิดความ แข็งแกร่งในทุกสาขาวิชาชีพ

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพ จึงมองเห็นความ สำคัญ และให้ความสนใจที่จะทำการวิจัยทางการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานปฏิรูประบบการ เรียนรู้วิชาชีพของ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ทราบถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียน การสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานของข้าราชการครูในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 เกี่ยวกับการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูประบบการเรียนรู้ วิชาชีพ

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานของข้าราชการครูในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ใน 3 กลุ่มวิทยาลัย เกี่ยวกับการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูประบบการเรียนรู้วิชาชีพ

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานปฏิรูประบบการเรียนรู้วิชาชีพของข้าราชการครูในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ระดับการดำเนินงานปฏิรูประบบการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูอยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวมและรายด้าน

2. ระดับการดำเนินงานปฏิรูประบบการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ใน 3 กลุ่มวิทยาลัย คือ กลุ่มวิทยาลัยเทคนิค กลุ่มวิทยาลัยอาชีวศึกษา และกลุ่มวิทยาลัยการอาชีพ แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นกรอบในการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานปฏิรูประบบการเรียนรู้วิชาชีพอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมีรายละเอียดของกรอบการดำเนินงาน 6 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2546 : 23-24)

1. ด้านจัดระบบการเรียนรู้ในลักษณะสหวิทยาการ (Multidisciplinary)
2. ด้านสร้างความแข็งแกร่งทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ (Solid Knowledge / Solid Practical)
3. ด้านให้ความสำคัญกับการสร้างสมรรถนะอาชีพ (Competency Base)
4. ด้านขยายการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและการฝึกงานในสถานประกอบการ (Dual Vocational Training และ On - the Job Training)
5. ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้จากเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ (Self - Learning / E - Training)
6. ด้านการจัดโครงการหรือโครงการงาน (Project) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพ

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครู รวมทั้งสิ้น 987 คน ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 โดยแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่มดังนี้

- 1.1 กลุ่มวิทยาลัยเทคนิค จำนวน 434 คน ประกอบด้วย
 - 1.1.1 วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี 150 คน
 - 1.1.2 วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี 55 คน
 - 1.1.3 วิทยาลัยเทคนิคหนองบัวลำภู 56 คน
 - 1.1.4 วิทยาลัยเทคนิคหนองคาย 126 คน
 - 1.1.5 วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือหนองคาย 47 คน
- 1.2 กลุ่มวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 217 คน ประกอบด้วย
 - 1.2.1 วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี 106 คน
 - 1.2.2 วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวอุดรธานี 55 คน
 - 1.2.3 วิทยาลัยอาชีวศึกษาหนองคาย 56 คน
- 1.3 กลุ่มวิทยาลัยการอาชีพ จำนวน 336 คน ประกอบด้วย
 - 1.3.1 วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี 51 คน
 - 1.3.2 วิทยาลัยการอาชีพกุมภวาปี 58 คน
 - 1.3.3 วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน 41 คน
 - 1.3.4 วิทยาลัยการอาชีพบ้านผือ 37 คน
 - 1.3.5 วิทยาลัยการอาชีพศรีบุญเรือง 42 คน
 - 1.3.6 วิทยาลัยการอาชีพบึงกาฬ 62 คน
 - 1.3.7 วิทยาลัยการอาชีพเซกา 45 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามกลุ่มของวิทยาลัย (Stratified random sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ R.V. Krejcie และ D.W.Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 523 คน ดังนี้

- 2.1 กลุ่มวิทยาลัยเทคนิค 204 คน
- 2.2 กลุ่มวิทยาลัยอาชีวศึกษา 139 คน
- 2.3 กลุ่มวิทยาลัยการอาชีพ 180 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กลุ่มของสถานศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

3.1.1 กลุ่มวิทยาลัยเทคนิค

3.1.2 กลุ่มวิทยาลัยอาชีวศึกษา

3.1.3 กลุ่มวิทยาลัยการอาชีพ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการดำเนินงานปฏิรูประบบการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2546 : 23-24) ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 เพื่อเอื้อต่อการปฏิรูประบบการเรียนรู้วิชาชีพ ให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย

2. การปฏิรูประบบการเรียนรู้วิชาชีพ หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ตามเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมุ่งปรับทิศทาง 6 ด้านคือ

2.1 ด้านการจัดระบบการเรียนรู้ในลักษณะสหวิทยาการ หมายถึง การเรียนรู้ที่นำเอาเทคโนโลยีและศาสตร์ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอาชีพได้อย่างหลากหลาย

2.2 ด้านการสร้างเสริมความเข้มแข็งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ หมายถึง การบูรณาการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติประยุกต์สู่การปฏิบัติงานจริง

2.3 ด้านการให้ความสำคัญในการสร้างสมรรถนะอาชีพ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานและการฝึกทักษะจนเกิดความชำนาญในสาขาอาชีพนั้นๆ

2.4 ด้านการขยายการศึกษาระบบทวิภาคีและการฝึกงาน หมายถึง การจัดการศึกษาในลักษณะความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในการฝึกอาชีพให้กับนักศึกษา เพื่อมุ่งเน้นทักษะและประสบการณ์ตรง

2.5 ด้านการศึกษาจากเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาเรียนรู้จากเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย

2.6 ด้านการจัดทำโครงการหรือโครงการงาน หมายถึง นักศึกษาทุกคนก่อนจบหลักสูตร ทุกหลักสูตรจะต้องมีความสามารถบูรณาการความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ต่างๆจากการศึกษา เพื่อสร้างเป็นชิ้นงานสิ่งประดิษฐ์ในรูปแบบต่างๆ ได้

3. ข้าราชการครู หมายถึง ข้าราชการครูและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสถาบัน การอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2

4. สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 หมายถึง สถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

4.1 กลุ่มวิทยาลัยเทคนิค หมายถึง วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี, วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี, วิทยาลัยเทคนิคหนองบัวลำภู, วิทยาลัยเทคนิคหนองคาย และวิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือหนองคาย

4.2 กลุ่มวิทยาลัยอาชีวศึกษา หมายถึง วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี, วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวอุดรธานี และวิทยาลัยอาชีวศึกษาหนองคาย

4.3 กลุ่มวิทยาลัยการอาชีพ หมายถึง วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี,วิทยาลัยการอาชีพกุมภวาปี,วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน,วิทยาลัยการอาชีพบ้านผือ,วิทยาลัยการอาชีพศรีบุญเรือง ,วิทยาลัยการอาชีพบึงกาฬ และวิทยาลัยการอาชีพเซกา

5. ระบบการเรียนรู้ในลักษณะสหวิทยาการหมายถึง การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้วิชาชีพ และเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาใช้กับวิชาชีพหลักและประยุกต์ให้ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาอาชีพได้อย่างหลากหลาย

6. สมรรถนะอาชีพ หมายถึง ทักษะหรือความสามารถในอาชีพนั้นๆ

7. อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดการอาชีวศึกษาโดยความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อผลิตกำลังคนระดับกลางที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และประสบการณ์ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระได้

8. สถานประกอบการ หมายถึง หน่วยงาน ห้างร้าน ต่างๆ ที่ประกอบอาชีพอิสระซึ่งผู้เรียนสามารถฝึกด้านทักษะอาชีพ ความรู้ที่จะทำงานได้เป็นอย่างดี มีโอกาสประกอบอาชีพอิสระเพราะมีประสบการณ์

9. การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้โดยอาศัยสื่อหรือตัวกลางประเภทต่างๆ ในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด เนื้อสาระ ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ด้วยตนเอง

10. เครื่องข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การเชื่อมโยงเทคโนโลยีที่มีความเกี่ยวข้องกับการเก็บวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผลสารสนเทศทำให้สารสนเทศนั้นมีประโยชน์และสามารถใช้งานได้หลากหลายมากขึ้น

11. โครงการ หมายถึง กรอบ โครงสร้าง เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เลือก และสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึก และสามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

12. โครงการ หมายถึง นโยบาย แนวทาง การให้โอกาสผู้เรียนได้เลือกหัวข้อในการทำโครงการได้เอง ผู้เรียนต้องรับผิดชอบโครงการ ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง วิเคราะห์ วิจัย และบูรณาการองค์ความรู้ภายในขอบเขตทางเลือกที่ตนเองคัดสรร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยจะเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนบริหารการพัฒนา การปรับปรุง ส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิรูประบบการเรียนรู้ วิชาชีพสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542